

Raad voor
Strafrechtstoepassing
en Jeugdbescherming

RSJ Jaarverslag 2019

Voorwoord

2019 was een bewogen jaar voor de RSJ: het was het eerste volledige jaar in het nieuwe onderkomen in het pand van de Hoge Raad, er werd een begin gemaakt met de strategische heroriëntatie van de raad en de RSJ kreeg een nieuwe huisstijl, inclusief een nieuw logo.

Toch was 2019 voor de RSJ een jaar met een zwarte rand: op 31 december overleed Marc van der Nat, voorzitter van de Afdeling rechtspraak. Marc was zeer geliefd als voorzitter en collega en zijn overlijden laat dan ook een grote leegte achter.

De RSJ heeft in 2019 een begin gemaakt met actiever naar buiten treden, met name met adviezen. Door middel van infographics en animatievideo's wordt de boodschap van de RSJ op een laagdrempeligere manier verspreid.

Wij bedanken raadsleden en medewerkers van het secretariaat voor hun inzet in het afgelopen jaar. Natuurlijk ook dank aan externe experts en organisaties in de keten die ons werk mogelijk maken. De RSJ ziet er naar uit om 2020 wederom een succesvol jaar te maken!

Frederieke Leeflang, algemeen voorzitter RSJ
Erwin Bervoets, algemeen secretaris RSJ

Inhoud

- Afdeling advisering
  - Uitgebrachte adviezen
  - Aanbieden advies Spanning in Detentie
  - Aanbieden advies Intensieve vrijwillige hulp
- Afdeling rechtspraak
  - Rechtspraak in cijfers
  - Bijzondere uitspraken
- Het jaar in vogelvlucht

Afdeling advisering

Uitgebrachte adviezen 2019

- Gegevensverstrekking weigerende observandi, 3 maart 2019
- Conceptwetsvoorstel Invoeringswet herziening tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen, 29 maart 2019
- Concept Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen, 14 juni 2019
- Intensieve vrijwillige hulp, 11 november 2019
- Spanning in Detentie, 25 november 2019
- Advies over wijzigingen inzake de regelgeving geestelijke verzorging in justitiële inrichting, 13 december 2019
- Minderjarigen in een politiecel, 18 december 2019

De Afdeling advisering van de RSJ adviseert de ministers van Justitie en Veiligheid, voor Rechtsbescherming en van Volksgezondheid, Welzijn en Sport op verzoek of op eigen initiatief. In 2019 heeft de RSJ zeven adviezen uitgebracht, waarvan twee adviezen op eigen initiatief: *Spanning in detentie* en *Intensieve vrijwillige hulp – Grenzen aan drang in de jeugdzorg*. De adviezen zijn gepubliceerd op de RSJ website. De twee adviezen op eigen initiatief zijn ook overhandigd.

Tijdens de werkconferentie preventieve jeugdbescherming op 25 november werd het advies *Intensieve vrijwillige hulp. Heldere grenzen aan drang in de jeugdzorg* officieel overhandigd aan de DG Straffen en Beschermen, Wim Saris, en aan directeur Jeugd Marion Smit. Dit advies is tot stand gekomen in samenwerking met de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving.

Het advies *Spanning in detentie* is officieel overhandigd aan minister Sander Dekker voor Rechtsbescherming op 17 december.

Werkbezoeken

Raadsleden en medewerkers van het secretariaat hebben het afgelopen jaar wederom diverse werkbezoeken afgelegd aan organisaties zoals hiernaast vermeld.

Jeugd

- Jeugdbescherming West Den Haag
- Kleinschalige voorziening Amsterdam
- RJJ De Hartelborgt Spijkenisse
- SJSJ Via Icarus Cadier en Keer
- Overleg bestuurders Jeugdzorg Nederland
- Overleg directeuren JJI 's

Gevangeniswezen

- Pieter Baan Centrum Almere
- PI Ter Apel (VRIS-afdeling)
- PI Krimpen a/d IJssel
- Overleg gevangenisdirecteuren Regio West

Forensische zorg

- CTP Veldzicht Balkbrug
- FPA GGZ Noord-Holland Noord
- FPC Van der Hoevenkliniek Utrecht
- FVK Piet Roordakliniek Zutphen
- OFZ-beraad
- Inhoudelijk overleg TBS Nederland

Reclassering en sociaal domein

- Reclassering Regio Zuid
- Overleg directeuren 3RO

Spanning in detentie

Adviesrapport *Spanning in Detentie* werd in december 2019 overhandigd aan minister voor Rechtsbescherming Sander Dekker.

“Ik neem deze signalen zeer serieus.” – minister Dekker

Officiële overhandiging van RSJ en RVS advies *Intensieve vrijwillige hulp* door Frederieke Leeftang en Jet Bussemaker aan DG SenB Wim Saris, directeur Jeugd Marion Smit (VWS) en wethouder in Amersfoort, Cees van Eijk

Afdeling rechtspraak

De Afdeling rechtspraak van de RSJ toetst als beroepsrechter beslissingen die zijn genomen over personen die een vrijheidsstraf of vrijheidsbenemende maatregel ondergaan.

Op grond van de Jeugdwet heeft de RSJ ook een rechtspraaktaak ten aanzien van jeugdigen die op een civielrechtelijke titel in gesloten, niet-justitiële jeugdinstellingen verblijven.

De Afdeling rechtspraak heeft zich in 2019 geconcentreerd op het zover mogelijk terugdringen van de werkvoorraad. Ook is in 2019 begonnen met het oriënteren op een nieuw zaakstelsel, dat in de loop van 2020 zal worden uitgerold.

Meet & greet CvT's

Op 4 juni 2019 verwelcomden secretarissen van de RSJ hun collega's van de Commissies van Toezicht in de nieuwe huisvesting van de RSJ. RSJ Privacy officer René Kokee vertelde meer over de praktische gevolgen van de AVG voor de CvT's.

Arjan de Groot, secretaris rechtspraak, gaf een masterclass waarin diverse uitspraken van de beroepscommissie aan de orde kwamen. Hij daagde de secretarissen van de beklagcommissies en de RSJ-secretarissen uit een oordeel te geven over diverse kwesties. Daarna gaf hij aan hoe de beroepscommissie in die specifieke zaken oordeelde. Zo is onder meer stil gestaan bij de motiveringseisen die de beroepscommissie aan zogeheten degradatiebeslissingen stelt.

Rechtspraak in cijfers

Bij rechtspraak worden drie type zaken onderscheiden: beroepen, schorsingen en overige zaken. De werkvoorraad wordt in hoge mate bepaald door de beroepen, omdat de schorsingen – met een doorlooptijd van minder dan drie dagen – en de overige zaken vlotter kunnen worden afgedaan.

Onder overige zaken worden die zaken verstaan die niet als beroep of schorsing in behandeling kunnen worden genomen, maar die toch om een actie vragen. Denk daarbij een klacht die direct naar de RSJ wordt gestuurd in plaats van naar de aan de inrichting verbonden beklagcommissie. Zo'n zaak wordt ter verdere behandeling doorgestuurd naar de betreffende beklagcommissie en de indiener wordt hierover geïnformeerd.

Een blik op de werkvoorraad van de beroepen levert het volgende beeld op.

7 januari 2019	Ingekomen	Afgedaan	20 januari 2020
1232	2813	2596	1449

Eén van de doelstellingen voor de Afdeling rechtspraak is het terugdringen van de werkvoorraad. Daar is ook in geïnvesteerd, onder meer door het aantrekken van extra personeel. Deze uitbreiding heeft echter geen gelijke tred kunnen houden met de steeds verder toegenomen instroom van zaken. Over de mogelijke achtergrond van die toename zij verwezen naar het advies *Spanning in detentie*.

Wat de schorsingen betreft geldt het volgende. In 2019 werden 1880 schorsingsverzoeken ontvangen en werden 1864 uitspraken gedaan.

In 2019 werden 922 overige zaken ontvangen en afgedaan. In 414 gevallen ging het om doorzending naar de wel bevoegde instantie (beklagcommissie, selectiefunctionaris of hoofd medische dienst) en in de resterende 508 gevallen om brieven die niet konden worden doorgezonden maar wel moesten worden beantwoord.

Bijzondere uitspraken

Gevangeniswezen

- R-19/3658/GA: een klacht inzake schending recht op luchten.
- R-19/3233/GA: sprake van schending inspanningsverplichting, aanbieden van arbeid, door directeur.
- R-18/621/GA: horen d.m.v. een digitaal communicatiemiddel als Facetime.
- R-19/1641/GA: klager is zonder dat hij het wist onderworpen aan een experiment.
- R-19/4546/GB: beroep levenslanggestrafte tegen verlenging EBI-plaatsing

Bijzondere uitspraken

Tbs

- R-18/1277/TA, R-18/1470/TA en R-19/2867/TA: drie zaken met verschillende nuances ten aanzien van het rookbeleid.

Jeugd

- R-18/2080/JA: schending van privacy jeugdige door groepsleider

Het jaar in vogelvlucht

Diep bedroefd

Het jaar 2019 had voor de RSJ een dieptreurige afloop. Op 31 december 2019 overleed Marc van der Nat, voorzitter van de Afdeling rechtspraak.

Marc was sinds 1 oktober 2012 lid van de RSJ en vanaf september 2015 voorzitter van de Afdeling rechtspraak en de rechtspraakkamer. Rollen die hij met verve en gezag heeft vervuld. Daarnaast was hij voorzitter van beroepscommissies, met name voor beklag- en verlofzaken op het domein gevangeniswezen.

Marc stond bekend als scherp, nauwkeurig en deskundig. Hij was een zeer geliefd raadslid vanwege zijn innemende persoonlijkheid.

Marc had een warm en rechtvaardig hart voor justitiabelen en jeugdigen. Medewerkers, leden en oud-leden zullen hem enorm missen. Zijn overlijden laat een grote leegte achter.

RSJ Congres – Herstelrecht in de executiefase

Bij het congres in april waren zo'n 400 geïnteresseerden aanwezig om te luisteren naar diverse sprekers zoals Marc Groenhuijsen en Wouter Veraart. Tijdens het congres, waar ook minister Dekker aanwezig was, werd gesproken over het versterken van de positie van slachtoffers in de detentiefase en herstelgerichte interventies die kunnen worden ondernomen in justitiële inrichtingen.

Strategische heroriëntatie

In mei kondigde Frederieke Leefflang de strategische heroriëntatie aan, na een analyse van Van de Bunt Adviseurs. Tijdens de plenaire jaarbijeenkomst in oktober in het Mauritshuis werd duidelijk gemaakt wat de strategische heroriëntatie betekent voor de RSJ.

Doel is om een efficiëntere RSJ te realiseren die qua ledenaantal voldoet aan de Instellingswet Raad voor strafrechtstoepassing en jeugdbescherming 2015, die minder tijd kwijt is aan interne afstemming en een grotere focus heeft op inhoud en kwaliteit. Naar verwachting is de nieuwe raad in de loop van 2020 een feit.

Nieuwe huisstijl en website

De RSJ is in november in een nieuw jasje gestoken: er werd een nieuw logo gelanceerd en een geheel nieuwe huisstijl. Deze nieuwe visuele identiteit komt goed tot haar recht op de nieuwe RSJ website, die draait op het Platform Rijksoverheid (PRO). De nieuwe website biedt meer mogelijkheden dan de oude website, zoals de weergave van video's en infographics. Hierdoor kan de RSJ ook op andere wijze haar boodschap presenteren.

Raad voor
Strafrechtstoepassing
en Jeugdbescherming

Infographics en animatievideo's

De RSJ publiceerde in 2019 voor het eerst infographics en animatievideo's. Infographics geven de kernboodschap van een advies weer op een manier die toegankelijker is voor sociale media, met name LinkedIn en Twitter. Hierdoor bereikt de RSJ meer stakeholders en andere geïnteresseerden.

Raad voor
Strafrechtsoplossing
en Jeugbescherming

Spanning in detentie

De regering heeft verschillende doelstellingen met de wijziging van de wet op de detentie en de integratie, waarbij de gedetineerde invloed heeft op het verloop van zijn eigen detentie en re-integratie, via een systeem van gedragbeoordeling. Goed gedrag wordt beloonst. De publiekrechtelijke inrichting (piw-w) vervult basis, en binnen de detentievaststelling in het eigenes, een belangrijke rol.

Werklast piw-er

De werkdag van de piw-er is vervaard door extra taken (bijv. gedragbeoordeling) in de toegenomen complexiteit van de gedetineerden (meer agressie en psychische problemen).

Vaardigheden

De piw-er beschikt niet in alle gevallen over de juiste vaardigheden voor al zijn taken. Zo zijn de kwaliteit van verslagen bijvoorbeeld te lijden.

Minder tijd

Piw-ers hebben te weinig tijd om al hun werkzaamheden uit te voeren. Zo is er minder tijd voor reguliere veiligheidsmaatregelen (toezicht en controle) en persoonlijk contact met gedetineerden. Hierdoor dragen bij tot de toename van de spanning in de detentie.

Veiligheid

Regelmatig ontstaan in inrichtingen ernstige situaties (toezicht gedetineerden onderling en tussen gedetineerden en personeel). Dit houdt verband met:
1) de hoge werkdruk van de piw-ers waardoor de relationele veiligheid en reguliere veiligheidsmaatregelen in het gedrang komen, en
2) het feit dat in de inrichtingen een meer complexe situatie ontstaat.

Klachten

Met aantal klachten en beroepszaken is in de afgelopen jaren gestegen. Het aantal klachten is toegenomen. Dit kan worden toegeschreven aan de toename van de detentievaststelling. Het is de detentievaststelling ligt een 'klagen-om-te-klagen'-cultuur te zijn ontstaan. Het aantal van klachten en beroep is niet direct daardoor de behandeling van ernstige klachten in het gedrang komt.

Overlaad hier met advies

De RSJ beveelt aan om:

- de piw-functie in kwalitatief opzicht te versterken en via een herorientatie op het takenpakket te bewerkstelligen dat de piw-er meer tijd heeft voor de begeleiding van gedetineerden;
- zorg te dragen voor een adequate registratie van geweld in PI's, ten aanzien van zowel gedetineerden als personeel, zodat een goed beeld van de aard en omvang van geweld wordt verkregen;

- de vervolg te intensiveren van gedetineerden die geweld tegen personeel in de inrichtingen pleegen;
- pilots te starten met zowel het heffen van grievenrechten als het instellen van een interne, informele klachtprocedure. Dit om de instroom van (fictieve) zaken in het stelsel van klacht en beroep te doen verminderen.

Implementatie Digijust

Eind november heeft de RSJ een begin gemaakt met de implementatie van Digijust, het document managementsysteem van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Digijust biedt medewerkers van de RSJ intern de mogelijkheid om samen te werken aan documenten, terwijl deze in een omgeving worden bewaard die voldoet aan de uitgangspunten van archiefwet- en regelgeving.

